

Beslut om yttrande avseende betänkandet Ansvar och oberoende - public service i oroliga tider (SOU 2024:34) av 2023 års parlamentariska public service-kommitté

Föredragning

Linnéuniversitetet har ombetts att yttra sig över rubricerad remiss från Kulturdepartementet.

Beredning

Fakulteten för konst och humaniora och fakulteten för samhällsvetenskap har tilldelats ansvar för att samordna arbetet med yttrandet. Beredningen har genomförts av Annika Hamrud, projektledare, Medieinstitutet Fojo (FKH), Kristoffer Holt, professor, institutionen för medier och journalistik (FKH) samt Emma Ricknell, postdoktor, institutionen för statsvetenskap (FSV).

Handläggningen har godkänts av avdelningschef Karin Järplid, universitetsledningens kansli.

Bilaga

Linnéuniversitetets yttrande.

Beslut

Rektor beslutar

att Linnéuniversitetet avger remissyttrande enligt bilaga.

Beslut i detta ärende har i rektors frånvaro fattats av undertecknad prorektor i närvaro av universitetsdirektör Therése Ivey Gardell, efter skriftlig föredragning av Peter Knutsson, universitetsledningens kansli. Studeranderepresentant för Linnékåren har informerats och haft tillfälle att yttra sig. Övrig närvarande har varit sekreterare Amanda Niklasson.

Niklas Ammert

Linnéuniversitetets yttrande över betänkandet Ansvar och oberoende – public service i oroliga tider (SOU 2024:34)

Sammanfattning

Linnéuniversitetet ställer sig bakom huvudlinjerna i betänkandet om att public service (PS) även i framtiden ska stå fri från detaljstyrning, rikta sig brett till alla som bor i Sverige och att PS ska hålla hög kvalitet. Gällande riskerna med desinformation i samhället och PS centrala roll i detta medieklimat önskar vi se en diskussion om hur en utvidgning av uppdraget skulle finansieras utan att påverka det existerande programutbudet. Gällande förslagen om extern granskning av hur väl PS lever upp till kravet om “opartiskhet”, önskar vi en tydligare koppling och förankring i forskarsamhället, och att studier som följer upp detta på olika sätt motiveras utifrån forskningshorisonten. Vi vill även påpeka en viss motsägelsefullhet i förslaget att PS bör prioritera sina egna kanaler samtidigt som behovet av att motverka desinformation antagligen kommer bli allt viktigare i framtiden, och kommer bli svårt att lyckas med utan att också finnas på de större sociala medierplattformarna.

Vi uppskattar att effekterna av säkerhetsläget har en framträdande roll i utredningen, särskilt kapitel 3.1.3 där Ds 2023:34 citeras om otillbörlig informationspåverkan, desinformation, påverkansoperationer, cyberangrepp etc. Motståndare till demokratin försöker skapa polarisering och undergräva förtroendet för samhällets institutioner. Public service har en särskilt viktig roll i samhällets samlade motståndskraft.

Public service ifrågasätts nu av olika krafter samtidigt som förtroendet hos allmänheten är mycket starkt i Sverige - liksom i våra nära grannländer och övriga Europa. Det är viktigare än någonsin att public service står starkt i hela EU och att det finns en politisk enighet om detta. Vi beklagar därför att den av regeringen tillsatta parlamentariska kommittén som skulle utreda de långsiktiga villkoren för ett hållfast och oberoende public service inte står enade bakom betänkandet.

Vi anser att public service ska ges möjligheter att såväl bygga ut sin beredskap att agera i krigstid samt bygga ut sin kapacitet att avslöja desinformation och påverkan i fredstid. Vi hade önskat se en diskussion om hur denna utbyggnad skulle finansieras utan att påverka det existerande uppdraget. I utredningen finns inte någon sådan diskussion om kostnader för det utökade och viktiga uppdraget som går utanför programproduktionen.

Vi stödjer UR:s fortsatta arbete att undervisa tittare i MIK (Kap 8.4.5) men effekten av utbildning av allmänheten kan ändå inte jämföras med att ha ett public service som allmänheten kan lita på utan att själva behöva kontrollera tillförlitligheten i informationen.

Förslaget (15.4.2) om att studier av Public Serviceföretagens opartiskhet ska genomföras är intressant och vi stödjer ambitionen om stöd till studier av Public

Service mediernas innehåll med fokus på opartiskhet. Förslaget går dock ut på att dessa studier ska genomföras i form av regeringsuppdrag som under tillståndsperioden ges till Mediemyndigheten eller granskningsnämnden. Själva begreppet "opartiskhet" är komplext och notoriskt svårt att operationalisera i forskningsstudier, och den föreslagna typen av studier kräver således såväl teoretisk som metodologisk förtrogenhet med forskningsfältet. Då det finns erkänd vetenskaplig kompetens och erfarenhet inom forskarsamhället (gällande analys av såväl Public Service som andra medias innehåll) vill vi hellre se att de föreslagna studierna blir en fråga för forskare som är etablerade inom fältet, och där forskningsfrågorna motiveras av identifierade forskningsluckor på ett organiskt och pluralistiskt sätt. Detta skulle både stärka förtroendet för denna typ av studie, och samtidigt boga för att genomförande och resultat förankras och görs relevant i en vetenskaplig kontext.

Förslaget (16.5.3) om ett krav på att public service-företagens egna plattformar ska vara prioriterade vid distribution på internet är motsägelsefullt och riskerar att begränsa arbetet med att motverka desinformation.

Vi uppskattar betänkandets resonemang kring problemet med att public service är aktivt på olika sociala medier och på så vis bland annat gynnar globala medieföretag på olika sätt. Vi uppfattar också att det är korrekt att public service ska vara återhållsamt när det gäller aktivitet på externa plattformar, och i stället prioritera egna plattformar. Vi har dock två huvudsakliga synpunkter på förslaget om ett krav att public service ska prioritera egna plattformar.

Olika slags kriser kan uppstå efter spridning av falskt och vilseledande innehåll på sociala medier och där behovet av att motverka desinformation och stärka allmänhetens motståndskraft snabbt blir tydligt. I betänkandet uppmärksammas public service viktiga roll i tider av höjd beredskap och återkommande otillbörliga påverkanskampanjer. Exemplet med att SVT startat en verifieringsdesk på nyhetsredaktionen tas upp, samt att behovet av liknande insatser förväntas öka i framtiden. Ett krav om att prioritera egna plattformar och iaktta återhållsamhet när det gäller aktivitet på externa plattformar rimmer inte väl med ett public service som bör stå på tårna, redo att kvickt och flexibelt kunna nå ut till den stora del av befolkningen som dagligen befinner sig på olika plattformar och därmed exponeras för just sådana påverkanskampanjer, och som inte lär minska.

Till denna kritik kan även diskuteras hur ett krav på att public service-företagens egna plattformar ska vara prioriterade vid distribution på internet kommer fungera inom en tidsrymd av åtta år och sträcker sig till år 2033. Som betänkandet noterar är detaljstyrning när det gäller public service-företagens närvaro på externa plattformar olämpligt då sociala medier och olika plattformar är i ständig utveckling. Detta omvälvande medielandskap – särskilt med tanke på AI:s utbredning – är emellertid precis något som innebär att public service måste ha möjlighet att utvecklas över tid och anpassa sig.

Ytrandet har beretts Annika Hamrud, projektledare, Medieinstitutet Fojo vid fakulteten för konst och humaniora, Kristoffer Holt, professor, institutionen för medier och journalistik vid fakulteten för konst och humaniora samt Emma Ricknell, postdoktor, institutionen för statsvetenskap vid fakulteten för samhällsvetenskap, samtliga verksamma vid Linnéuniversitetet.

Signature page

This document has been electronically signed
using eduSign.

eduSign